

RADA VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY PRE NÁRODNOSTNÉ MENŠINY

Materiál na 2. zasadnutie rady
Bod č. 7

Informácia o príprave Správy o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín za obdobie rokov 2023 – 2024

Podnet:

Plán činnosti rady na rok 2025

Obsah materiálu:

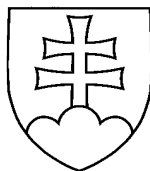
1. Návrh uznesenia
2. Predkladacia správa
3. Vlastný materiál

Predkladá:

Ákos Horony

podpredseda Rady vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny

Bratislava jún 2025

NÁVRH UZNESENIA RADY VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY PRE NÁRODNOSTNÉ MENŠINY

č.
z 27. júna 2025

TÝKAJÚCE SA CELEJ RADY

k Informácii o príprave Správy o postavení a právach príslušníkov národnostných
menšín za obdobie rokov 2023 – 2024

Rada vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny

A. berie na vedomie

A.1 Informácia o príprave Správy o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín za
obdobie rokov 2023 – 2024

Bratislava jún 2025

Predkladacia správa

Materiál „*Informácia o príprave Správy o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín za obdobie rokov 2023 – 2024*“ predkladá podpredseda Rady vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny (ďalej len „rada“) v súlade s Plánom činnosti rady na rok 2025. Cieľom je poskytnúť členkám a členom rady informáciu o príprave Správy o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín za obdobie rokov 2023 – 2024.

Informácia o príprave Správy o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín za obdobie rokov 2023 – 2024

V nadväznosti na čl. 4 ods. 1 písm. b) Štatútu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny vypracoval Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny (ďalej aj ako „úrad splnomocnenca“) už v poradí deviatu Správu o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín (ďalej aj ako „správa“). Predkladaná správa mapuje situáciu týkajúcu sa postavenia a práv príslušníkov národnostných menšín na území Slovenskej republiky za obdobie rokov 2023 – 2024. Jej cieľom je poskytnúť čitateľovi aktuálny prehľad vývoja jednotlivých oblastí práv príslušníkov národnostných menšín. Obsah správy bol vypracovaný na základe podkladov, ktoré boli úradu splnomocnenca poskytnuté zo strany vecne príslušných orgánov štátnej správy a dotknutých inštitúcií.

Správa pozostáva z piatich kapitol, ktoré sa zaoberajú uplatňovaním práv príslušníkov národnostných menšín, ktoré im garantuje Ústava SR, medzinárodné dohovory, ktorými je SR viazaná, ako aj vnútroštátnym právnym poriadkom, ochranou kultúry a jazyka národnostných menšín, výchovou a vzdelávaním národnostných menšín, ako aj ich účasťou na riešení vecí verejných. Splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny prostredníctvom tejto správy predkladá vláde SR odporúčania do nasledujúceho obdobia, slúžiace na riešenie otázok súvisiacich s postavením a právami príslušníkov národnostných menšín.

Prvá kapitola správy mapuje vnútroštátne a medzinárodné záväzky SR v oblasti postavenia a práv príslušníkov národnostných menšín s dôrazom na prijaté legislatívne a nelegislatívne zmeny v predmetnej oblasti, dodržiavanie medzinárodných záväzkov SR v oblasti postavenia a práv príslušníkov národnostných menšín vyplývajúcich z členstva SR v multilaterálnych organizáciách – Organizácii Spojených národov a Rade Európy, pričom poukazuje najmä na aktuálne situácie súvisiace s úrovňou implementácie záväzkov SR vyplývajúcich z Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín a Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov.

Druhá kapitola správy sumarizuje práva príslušníkov národnostných menšín v oblasti účasti na riešení vecí, ktoré sa ich týkajú, a to predovšetkým z hľadiska legislatívnych, koncepcných a inštitucionálnych rámcov participácie. Zároveň analyzuje účasť reprezentantov národnostných menšín na rozhodovacích procesoch a vo volených orgánoch na štátnej a miestnej úrovni. Záver kapitoly je venovaný otázkam v súvislosti s poskytovaním odbornej a metodologickej pomoci pri používaní menšinových jazykov a dodržiavania povinností vyplývajúcich zo zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov zo strany povinných subjektov.

Tretia kapitola sa zaoberá prioritne právami príslušníkov národnostných menšín v oblasti kultúry, pričom ponúka prehľad aktivít vybraných kultúrnych inštitúcií a Fondu na podporu kultúry národnostných menšín a taktiež ponúka náhľad rôznych spôsobov poskytovania finančnej podpory kultúry národnostných menšín v sledovanom období.

Štvrtá kapitola správy sa venuje právam príslušníkov národnostných menšín v oblasti výchovy a vzdelávania, pričom analyzuje konkrétne údaje o školstve s dôrazom na vyučovanie jazykov národnostných menšín, ako aj na vyučovacie jazyky národnostných menšín.

Piata kapitola sumarizuje poskytnuté odpochty ponúka komplexný náhľad na opatrenia ústredných orgánov štátnej správy v oblasti ochrany práv národnostných menšín.

Správa obsahuje aj prílohu s názvom „Vybrané ukazovatele počtu a územného rozloženia niektorých národnostných menšín podľa výsledkov sčítaní obyvateľstva“, ktorá prináša stručnú vizuálnu a dátovú analýzu vývoja počtu obyvateľov hlásiacich sa k vybraným národnostným menšinám a ich územného rozloženia v obciach SR. Príloha vychádza z údajov zo sčítaní obyvateľstva domov a bytov a poskytuje dôležitý podklad pre hodnotenie uplatňovania práv národnostných menšín a pre plánovanie verejných politík v oblasti ich ochrany.

Správa zároveň obsahuje závery a odporúčania, ktoré v nadväznosti na zistenia týkajúce sa jej jednotlivých častí uvádzajú hodnotenie aktuálneho stavu a návrhy na jeho zlepšenie, a to konkrétne:

- v rámci legislatívnej činnosti prihliadať na potreby príslušníkov národnostných menšín a zapojiť existujúce štruktúry do legislatívnej tvorby;
- kontinuálne, systematicky a bez prieťahov zabezpečiť uplatňovanie jazykových práv v úradnom styku, v rámci digitalizácie verejnej správy, v oblasti dopravných značení, poskytovania zdravotnej starostlivosti, ako aj v súkromnom sektore;
- prijať komplexný zákon o postavení príslušníkov národnostných menšín, ktorého cieľom bude systematicky vymedziť ich práva, odstrániť roztrieštenosť právnej úpravy a pokryť aj oblasti doteraz právne neupravené;
- v oblasti kultúry dbať na potreby príslušníkov národnostných menšín, intenzívne zapájať aktérov menšinovej kultúry a zástupcov národnostných menšín do tvorby štátnych a regionálnych politík a adekvátne reagovať na zmeny potrieb menšinových komunít, taktiež dbať na riadne zabezpečenie dostatočnej finančnej podpory;
- stálou konzultáciou s RVNM prijať opatrenia na zvýšenie efektivity fungovania FPKNM;
- podporovať zapájanie národnostných organizácií do tvorby národnostných politík na všetkých úrovniach verejnej správy;
- posilniť inštitucionálne zabezpečenie poskytovania metodologickej pomoci v oblasti práv národnostných menšín na centrálnej, regionálnej a miestnej úrovni;
- rozvíjať a skvalitňovať národnostné vysielanie STVR;
- zohľadňovať špecifiká výchovno-vzdelávacích potrieb osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám vychádzajúcich z rozdielnych podmienok a požiadaviek, vrátane vzdelávania v ich materinskom jazyku;
- identifikovať a odstrániť z právneho poriadku obmedzenia, ktoré sa týkajú používania menšinových jazykov a ktoré v praxi odrádzajú od ich používania alebo znemožňujú ich zákonom predpokladané uplatnenie.

Správa bude po jej spracovaní predložená na medzirezortné pripomienkové konanie, v rámci ktorého majú jednotlivé rezorty, ako aj verejnosť, možnosť správu pripomienkovať, o čom budú informovaní aj zástupcovia Rady vlády SR pre národnostné menšiny (ďalej aj ako „rada“). Po

zapracovaní pripomienok bude materiál predložený na schválenie členom rady s hlasovacím právom na hlasovanie procedúrou per rollam. Správa bude následne na základe čl. 4 ods. 1 písm. b) Štatútu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny, predložená prostredníctvom vedúceho Úradu vlády SR na rokovanie vlády SR.